

Talkeahetkellä puolueseminaarissa.
Lyyli Aalto: 1967

Evojen osa aatamien yhteiskunnassa

Siitä saakka kuin Aatami Paratiisissa suostui haukkaamaan Eevan omenasta on syy~~ll~~ kaikkeen maailmas-
sa tapahtuneeseen pahaan hyvin herkästi johdettu
naisten niskaan, mutta jokseenkin kaikki hyvä ja
edistyksellinen, mitä maailmassa on tapahtunut, siitä
ovat kunnian ja maineen yleensä~~nsä~~ niittäneet miehet.
On joitakin Maria Curieita^{Radiumin keksijä} tai Miina Sillanpäitä,
joita ei ole ihan vaitiololla voitu sivuuttaa, mut-
ta yleensä~~nsä~~ oletetaan, että^{yhteiskunta on miesten maailma.} nainen olkoon vaan sellai-
nen apuelin ja lautakuntien täytejäsen, jotta voitai-
siin aina sanoa, että juu, kyllä meillä on huomioitu
nainenkin. Mutta heti, jos nainen jossakin lauta- tai
yhteiskunnan johtokunnassa äännähtää ja ryhtyy esit-
telemään omia mielipiteitään käsiteltävinä olevista
asioista, kuiskaillaan, että perhana, kun siinä on
~~sitten~~ hankala tyyppi. Jos olisi ennakkoon tiennyt,
että se tuolla tavalla aukoo päätään, niin ei var-
maan olisi ~~naista~~ valittu koko johtokuntaan. Tämä
on ~~niin~~ yleinen vallalla oleva käsitys, ^{joten} että miesten
on turha kiistää, etteivätkö he yleensä~~nsä~~ juuri sillä
tavalla ajattele yhteiskunnallisista asioista päätet-
täessä. Toista on tietysti kotona, jossa mielellään
kaikki hankalat työt, kuten perunamaitten syyskään-
nöt ja puittenpikkomiset kyllä annetaan ~~jälle~~ nais-
ten huoleksi, puhumattakaan, että monikaan aviomies
huomaisi edes vetää pyykkinaruja kesäisenä pyykki-
päivänä tai ~~peräti~~ kehtaisi mennä pesemään mattoja
yleiselle pyykkilauturille, ^{josta joku voisi nähdä:}
^{miehen niin alentavassa työssä.}

Ei sitten ihme, jos maailmassa on aina ollut aatamien omahyväisyyteen kyllästyneitä naisia. Olemehan jo ^{ayllä} vähän edistyneet niistä ajoista, jolloin kivikauden mies veti tukasta naisen kuin naisen luolaansa. Edistystä on tapahtunut naisten asemassa hyvin paljon juuri niinä vuosikymmeninä, jotka omaksumamme sosialidemokraattinen työväenliike on vaikuttanut n.s. sivistyneessä maailmassa. Kuvaavaa kyllä on, etteivät sosialidemokraattisetkaan miehet ^{Suomessa} oikein olisi välittäneet vaatia myös naisille yleistä äänioikeutta, mutta onneksemme Miina Sillanpäämme eli parasta mieluutetaan juuri niihin aikoihin, jolloin yleinen äänioikeustaistelu maassamme käytiin. Miina ja eräiden muidenkin sosialidemokraattisen naisliikkeen esitajien mielestä yleistä äänioikeutta oli vaadittava kaikille Bonuksista eli tuloista välittämättä. Porvarinaiset vaativat aluksi äänioikeutta vain niille naisille, jotka maksoivat verojakin, mutta huomasivat pian viisaimmaksi yhtyä sosialidemokraattisten naisten vaatimuksiin, että yleinen ja yhtäläinen äänioikeus on annettava kaikille 24 vuotta täyttäneille Suomen kansalaisille. Sosialidemokraattinen naisliike perustettiinkin maahamme vuosisadan vaihteessa erikoisesti levittämään valistusta naisten keskuuteen yleisten yhteiskunnallisten ja naisten erityiskysymysten puitteissa. Silloiset sosialidemokraattiset naiset katsoivat, että naisten tietämättömyys ja miestenkin asemaa huonompi taloudellinen asema vaati erillistä valistustyötä naisten keskuudessa, sillä naiset eivät olisi silloin miesten kokouksissa uskaltaneet ollenkaan avata suutaan ja julkilausua mielipiteitään.

Kun oli saatu vaadituksi naisillekin äänioikeus, niin senjälkeen piti heille tehdä tiettäväksi, että sitä oikeutta on myös käytettävä, jos ajkotaan saada yhteiskunnallisiin oloihin korjauksia. Mutta jostakin minulle käsittömästä syystä köyhätkin naiset monasti haluaisivat olla hienompia, mitä tulot ja varat sallisivatkaan. Vielä tänäpäivänäkään emme ole sanottavammin saaneet pienituloisia virka- ja toimihenkilönaisia uskomaan, ettei heidän paikkansa ole porvaripuolueiden riveissä, vaan meidän sosialidemokraattien, jotka ovat taistelleet heillekin mitä moninaisempia yhteiskunnallisia etuja. Tunne hyvin monta ~~hyvin~~ köyhistä oloista opintielle lähtenyttä tyttöä ja poikaa, jotka eivät ikinä olisi porvaripuolueitten politiikan mukaisesti saaneet kunnilta tai valtiola opintolainoja, takauksia tai avustuksia, mutta he varovat visusti ottamasta selvää tai edes ajattelemasta, mikä puolue maassamme on tällaisia etuja vaatinut köyhien lapsille. Se, että nuoret ovat näin välinpitämättömiä tai suorastaan ~~ymmärtämättömiä~~, johtuu useimmiten heidän äitiensä yhteiskunnallisesta valistumattomuudesta. Työläisäidin osa on ollut ja usein on vieläkin käydä työssä ja kaikki väliajat parsia, paikata, raataa kotinsa ja perheen hyväksi. Ei hänelle vielä nytkään monessakaan perheessä järjestetä aikaa vilkaista sanomalehtiä tai järjestetä tilaisuutta pistääntyä opintokerhoon tai työväenyhdistyksen naisjaoston kokoukseen. Vielä nytkin on monia aviomiehiä, jotka pitävät itsestään selvänä, että he voivat perheestä lähteä kokouksiin silloin, kun haluavat, mutta

jos äiti yrittää joskus ^{kein} lähteä jonnekin omiin harrastuksiinsa, niin mieskin sanoo kirkkain silmin, kumpi se nyt on tärkeämpää Sinun harrastuksesi vaiko se, että lapsilla on äiti kotona. Ei ole montakaan äitiä, joka tällaisen kysymyksen edessä enää ryhtyy väittelemään miehen kanssa, että entä jos Sinä jäisit joskus lasten kanssa? Vaikka uskon, että olisi oikein ^{hyödyllistäkin} ~~tärkeääkin~~ lapsille, että myöskin isä syven-
^{viikossa} tyisi jonakin iltana ^{eli perheensä} lastensa kasvatukseen. ^{rahoihin}

Monia takaiskuja on poliittisellekin sosialidemokraattiselle naisliikkeelle tässä maassa tullut. Vuoden 1918 tapahtumien jälkeen se lakkautettiin kokonaan ja sanottiin, että ikinä eivät sellaiset kumoukselliset naiset enää tässä maassa päättään auo. Mutta jo vuonna 1921 sama liike alkoi kehittää uusia toimintamuotoja. Se keskittyi epäsuoriin poliittisiin menetelmiin ja omaehtoiseen sosiaaliseen ja kotitaloudelliseen valistustyöhön. Perustettiin yksinäisten äitien suojaksi ensikoteja ja rasittuneille äideille äitien lomakoteja ja suunnattiin sosiaalista toimintaa kaikkiin sellaisiin muotoihin, joihin voitiin saada valtionapua ja joihin saatiin kunnatkin mukaan. Sosialidemokraattisten naisten vaatimuksesta on alkanut kodinhoitajatoiminta, erikoistoimenpiteet varattomien vanhusten tukemiseen, lasten päiväkotien tarpeellisuudesta on paasattu, puhumattakaan lapsilisistä, erityislapsilisistä ja perhelisistä, joista kaikista on ensimmäinen aloite ollut sosialidemokraattisilla naisilla. Poliittinen kasvatus koko sosialidemokraattisessa työväenliikkeessä ^{on} ~~oli~~ ollut kuitenkin liian heikkoa, sillä muuten ei voi käsittää sitä

ikävästä hajaantumisesta, mitä puolueessamme 50-luvulla tapahtui kaikilla rintamilla. Vanha naisliitto oli puolueen hajaantumishetkellä kivunnut jo hyvin merkittävään asemaan. Siellä tehtiin naiskansanedustajille eduskunta-alotteita, pyrittiin saamaan naisia näkyville yhteiskunta-aportaille, annettiin lausuntoja naisia koskevista asioista, esitettiin vaatimuksia ja painostettiin puoluetta ja eduskuntaryhmää. Silloin oli sekä puoluettoimikunnassa että eduskuntaryhmässä ^{loenne} yksi varapuheenjohtajista aina ilman muuta nainen, mihin ei ole vielä tänäkään päivänä päästy. Tosin miehet olivat silloinkin niin ovelia, että lisäsivät esim. eduskuntaryhmään toisen varapuheenjohtajan, jonka paikan antoivat naiselle, kun naiset olivat painostaneet miehiä antamaan ryhmän varapuheenjohtajan paikan heille. Nyt miehet ovat ajat sitten vallanneet molemmat varapuheenjohtajan ^{ky} paikatkin ja oikein vapisevat, jos joku uskaltaa esittääkin naista ^{esim.} toiseksi varapuheenjohtajaksi.

Toistakymmentä vuotta hupe^mi pääasiassa siihen, että selviteltiin kummassa liitossa kukin on Skogisti vaiko sosialidemokraatti ja vanhassa naisliitossa vaiko sos. dem. naisten keskusliitossa, joka kaikkestä tästä oppineena jäikin puolueen alajaostoksi eikä rekisteröity enää itsenäiseksi naisliitoksi, koska ~~ka~~ naistenkin ~~sestä~~ on aiheellista seurata koko puolue päätöksiä.

Voin todeta, että poliittinen kiinnostus ei nykyäänkään ole ^{sos. dem.} naisten keskuudessa mitenkään kehuttavaa. Naisten iällä on ratkaiseva merkitys poliittiseen aktiviteettiin. Aktiivisimmillaan äänestäjänä

työmarkkinoille pyrkijänä on nainen 35-60 vuoden välillä. Naisen aktiivinen ikäkausi alkaa myöhemmin kuin miehillä ja loppuu jonkin verran aikaisemmin. Tähän luonnollisesti vaikuttavat jo edellä kertomani seikat - nim. perhesuhteet - pienten lasten äitien on nykyäänkin melkein mahdoton enää iltaisin osallistua mihinkään järjestötoimintaan, vaikka halua olisi kuinka paljon. Ja taas eläkkeelle siirtyneen naisen mielenkiinto työelämän ja toiminnan ongelmiin vähenee, koska ne eivät enää ole hänelle ajankohtaisia. Tilastojen mukaan kaikista naisjärjestöjen aktiivijäsenistä on 65 % alle 55 vuotiaita, mutta sos.dem. naisjäsenistä vain 60 % alle 55 vuotiaita. Yli 60 vuotiaita naisia on naisten keskusliitossa mukana vielä 14 %. Toiminnan ja tavoitteiden saavuttamisen kannalta olisi parempi, jos saisimme mukaamme myös nuoria entistä enemmän, mutta he eivät pääse mukaan, ellemmme ^{sydämy} ensin valita ^{niistä} nuoria perheenisiä sellaisiksi, että he ymmärtävät, että myöskin nuori vaimo kaipaa harrastuksia ja myös yhteiskunta ja yhteiset asiat tarvitsevat nuortakin perheenäitiä. Tämä naisliikkeen eteneminen onkin siis aloitettava oikeastaan aatamien kasvatuksesta, joten ei tässä naisliikkeessä työ tunnu loppuvan. Edelleen olen henkilökohtaisesti tullut myös siihen käsitykseen, että on helpompaa saada naisia ensin mukaan muunlaiseen yhteiseen toimintaan kuin suorastaan poliittisiin kokouksiin tai esitelmätilaisuuksiin. Mielestäni keskusliiton kentällä kulkuvien järjestäjien pitäisikin olla ^{sos dem liiton} jonkun taloudellisen alan konsulentteja ja pitää erilaisia kursseja sos.dem. naisille aivan niinkuin puoluetyömme alkuaikoinakin tehtiin. ^{Sinä muissa sitten kertonut järjestöjemme työstäkin} Olen yrittänyt tästä puolesta keskusliitossa, mutta

siellä uskotaan Suomen naisten olevan jo poliittisesti niin valveutuneita, ettei heitä enää kiinnostä enempää ^{pale-} ~~koppien~~ teko kuin leninkienkään valmistus. Ja niin ^{kerhuksittom} ne järjestäjät saavat sitten puhua aina sille samalle jäsenporukalle, joka jo on valistunut, mutta uusia ja nimenomaan nuoria naisjäseniä ei puolueeseemme hevillä saada. ~~Koko~~ puolue työn kannalta olisi tietenkin kuitenkin tärkeätä myös se, että naiset ~~nuoresta~~ vanhuseen ~~tuntisivat~~ juuri sosialidemokraattisen puolueen ^{enhan Suomen kansasta kunnasta puolel naisia} omakseen. Tilastoissa ja gallupeissa on todettu, että sosialidemokraattistenkin naisten ihanteet ovat perin konservatiivisia eli vanhoillisia; koti, kirkko, uskonto ja isänmaa ovat heidän tilastoissaan positiivisina ja taka-alalle jäävät sosialistiset ihanteet sosialismista, tasa-arvoisuudesta ja suunnitelmallisuudesta. On selvää, että näin on niin kauan kuin koulut ovat niin konservatiivisia kuin nykyäänkin ovat eikä monenkaan tytön kotona puhuta yhteiskunnallisista asioista muuta kuin moititaan politiikkoja, joiden toiminnan ansiosta voi ja liha jatkuvasti kallistuvat. Ei selvitellä naisissa ja miehissä niitä syitä, mistä esim. leivän hinnan jatkuva korottuminen johtuu, että sekin johtuu siitä, että meillä ei ole niin suurta vasemmistoa, ^{eduskunnassa} joka pystyisi yksin säätelemään lakeja, vaan aina ja joka asiassa näkyy kepun ja kokoomuksenkin pukinsorka. Sosialidemokraattisten naisten käsityksiä tulisi ^{selventää} ~~selventää~~, niin että päästäisiin ^{yhteisessä tilaisuudessa} ~~pelkästä seurustelusta~~ politiikankin käsitteen selventämiseen, niin että jokainen tajuaa, että vaikka ei nyt juuri tämä poppoo pystykään sanelemaan lakeja, niin se voi päätöksellään

jos se järkevästi muotoillaan kuitenkin vaikuttaa niiden jäsenten mielipiteeseen, jotka seuraavassa portaassa päättävät kysymyksessä olevasta asiasta.

Mielestäni ~~poliittisen naisliikkeen~~, nimenomaan sosialidemokraattisen naisliikkeen tulisi ~~mielestäni~~ olla edelleenkin puolueessa painostajana, niin että

puolue ottaa huomioon ja käsittelyyn myös naisia kiinnostavia kysymyksiä. *ja antaa puoluustutkia myös naisten fyysikon* Edelleen sosialidemokraattisten naisten oma asia on tehdä aloitteita, miten kutakin

asiaa heidän mielestään tulisi ^{huomann} valtuustoissa, kirkkovaltuustoissa, osuuskaupan edustajistossa tai eduskunnassa käsitellä. Montako aloitetta luulette tulleen

perusjärjestöiltä? Syytöksiä kyllä tulee, että miksi ei ole tehty tässä asiassa niin ja niin, mutta aloitekyky on melko olematonta ~~meidän~~ ^{meidänkin} järjestöissämme

Se koskee yhtä hyvin miehiä kuin naisiakin. Meillä ^{on esim. eläkeasioissa} pitäisi usein olla aivan erilaiset tavoitteet kuin ^{esim.} ~~esim.~~ ^{eläke-} ~~eläke-~~ ^{kepulalla}, mutta hallituksen sosialipoliittinen

toimikunta yhtyi ^{kuutenkin Kuusen johdolla} ~~esim.~~ ^{esim.} perhe-eläkeasiassa kepun vaatimuksiin, eikä kenttä ole juuri nimeksikään raagoinut. ^{varmaan, että mistä rahat moneen?} Viileäksi viime perjantaina kepulainen ministeri

Saloranta ilmoitti, että lakia valmistellaan jo siltä pohjin, että kaikille leskille tulisi joku peruseläke ja vain köyhät saisivat lisäeläkkeen, koska hän sanoi

että mallina pidetään kansaneläkelakia. Miksi meidän pitäisi valtion varoista maksaa keskisuurten ja suur-

tenkin tilojen leskiemännille ^{ja omalle} ~~eläke~~, kun he muutenkin tuntevat elämänsä ^{ty} tuvatuksi ja kun tähän saakka ei

ole pystytty huoltamaan köyhiäkään leskiä. Samoin kepu vaatii kansaneläkkeitä muutettavaksi tasaeläkkeiksi ^{ks.} ~~en~~ eikä ole tässäkään piirissä huomannut

muiden kuin janakkalaisten tehneen piiritoimikunnalle esityksen, että ^{se} puuttuisi tähän asiaan ja tekisi oman ehdotuksensa eduskuntaryhmälle ja puoluetoimikunnalle, jossa eläkkeitä lisättäisiin nykyisestään vain tarvehankintaan perustuen. ^{kyhille} Nämä ovat yhtä hyvin miesten kuin naistenkin asioita, mutta en malttanut olla niistä tässä huomauttamatta, kun yritän tolkuttaa, että sosiaalidemokraattisella naisliikkeellä olisi työtä ja aloite-toimintaa yhä yllinkyllin.

Sosialidemokraattiselta naisliikkeeltä vaaditaan yhä ratkaisua myös siihen, pitääkö se parempana sellaista ^{elämisen muotoa} ~~ratkaisua~~, että äidit yrittäisivät pysyä perinteellisesti kotona ja kotitöissä, jos se taloudellisesti suinkin on mahdollista, vai olisiko ihannenainen sellainen tasa-arvoinen kansalainen ja työntekijä, joka menee ammattiinsa, johon on valmistunut ja vie lapset päivähoitoon ja odottaa mieheltä tasa-arvoista kotityötä, sillä palvelijoitan ei enää ^{Asena tuttu Sylvi Siltanen jättöä naimista} ~~nistään~~ saa. En osaa antaa mitään yleispätevää vastausta, mutta omalta kohdaltani olen varma, että minua ei olisi tyydyttänyt pelkkä kodin hoito, eikä myöskään pelkkä ammattityö, mutta sen voin sanoa, että hevosen voimat pitää ^{naisella} ~~olla~~, että jaksaa molemmat hoitaa ja sitten vielä juoksena kokouksissa, jotka myös mielestäni ovat aina olleet kiintoisia. Mutta eri ihmiset innostuvat niin erilaisista asioista, ettei voida odottakaan, että kaikkia köyhiäkään naisia kiinnostaisi sosialidemokraattisen puolueen ^{luova} ~~työ~~. Mutta enemmän kyllä pitäisi kiinnostusta ^{edes kaglanen toihen ja episteliin ja sos dem lihtien uuteen} ~~löytyä~~, mitä nykyisin on, sillä puolueemme eduskuntarymässä oli jo 60 vuotta sitten sama määrä naisia kuin nykyäänkin eli 10 naista, mikä vastaa 14,9 % äänestäjiä.

Eevojen osa aatamien yhteiskunnassa ei siis ole mielestäni mitenkään ruusuilla tanssimista, mutta eevojen ^{omaa} ~~saamista~~ saamattomuutta on se, että he edelleen niin sovinnaisesti, ~~palvelevat miestä ja~~ riitoja välttääkseen jäävät pois kaikesta järjestötoiminnasta. Toivon, että ^{edes} kaikki ne, joilla ei enää ole pieniä lapsia ja jotka suinkin voivat, tulisivat mukaan sosiaalidemokraattiseen naisliikkeeseen, sillä vaikka emme paljon olekaan saaneet itse aikaan, niin alotteestamme on kuitenkin Suomalaista yhteiskuntaa perusteellisesti monelta kohdalta remontteerattu ja tehty köyhille suopeammaksi, käydä koulua, asua, työskennellä jopa kuollakin inhimillisissä oloissa, kun ajattelee aikaa vain 60 vuotta taaksepäin, jolloin köyhät orvot myytiin huutokaipalla vähimmän vaativalle, kouluun ei köyhän lapsi päässyt, ei liioin lääkäriin eikä sairaalaan, puhumattakaan yliopistoista tai lasten päiväkodeista. Meidän ^{Vaativat} ~~Vaativat~~ tuloksena on ~~siis~~ ^{saatu} paljon konkreettisia parannuksia, eikä maailma meidänkaan maassamme kuitenkaan vielä ole valmis, ^{ja} ~~joten~~ ^{toivon mie-} ~~sten~~ ^{sten} selvittävän naisille työmailla, ^{ja kotona} ~~miksi~~ heidän pitäisi tulla mukaan puolutyöhömmme. Michiähän Suomen naiset aina ovat paremmin uskoneetkin kuin naisia. Yhteistyössä ^{aatamit ja} ~~siis~~ ^{se} ~~eevatkin~~ saisivat ~~kaikkia~~ köyhien asioita paremmin oikeudenmukaisiin ~~ratkaisuihin~~ ratkaisuihin, mitä nykyisinkin tapahtuu.

Eikä se työväenyhdistyksen jäsenmaksu ketään ole ~~kai~~ tähän mennessä konkurssiin vienyt, mutta sillä on paljon tärkeitä ratkaisuja tässä maassa hoidettu. ~~Enniset~~, ^{Köyhät} ~~Köyhät~~kin, tuhlavat varmaan saman verran ~~xusein x x x~~ ^{rahoja} vähemmän tärkeään, mitä puolueemme jäsenmaksu olisi.